

Силабус курсу ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

Ступінь вищої освіти – бакалавр
Галузь знань – 01 Освіта / Педагогіка
Спеціальність – 015 Професійна освіта (за спеціалізаціями)
Спеціалізація – 015.39 Цифрові технології
Освітньо-професійна програма:
“Професійна освіта (Цифрові технології)”
Рік навчання: II Семестр: III
Кількість кредитів: 6 Мова викладання: українська

Керівник курсу

ППП

Руденський Ростислав Євгенович

Контактна інформація

r.rudenskyi@wunu.edu.ua

Опис дисципліни

Мета вивчення дисципліни «Історія педагогіки» полягає у формуванні в студентів системного розуміння розвитку педагогічної думки та освітніх систем від давніх часів до сучасності, усвідомленні взаємозв'язку педагогічних ідей із соціокультурним, політичним та філософським контекстом, розвитку навичок аналізу, порівняння та критичної оцінки педагогічних концепцій різних епох, а також здатності використовувати історичний досвід для вдосконалення сучасних освітніх практик і професійної діяльності.

Структура курсу

№	Тема	Результати навчання	Завдання
1	Феномен виховання й освіти у світовій суспільній цивілізації	Знати, як змінювалося розуміння виховання й освіти від давніх цивілізацій до сучасності, їхні основні функції у суспільстві (соціалізація, передання культури, підготовка до праці). Вміти пов'язувати розвиток освіти з етапами суспільного розвитку (традиційне, індустріальне, постіндустріальне, інформаційне суспільство) та пояснювати, чому освіта стала ключовим ресурсом людського капіталу. Розуміти феномен освіти як засіб не лише відтворення, а й оновлення цивілізації, формування цінностей, ідентичності та громадянської відповідальності.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
2	Зарубіжні виховні системи і педагогічні ідеї епох Середньовіччя, Відродження та Реформації	Знати основні риси середньовічної християнської педагогіки (школи при монастирях і соборах, домінування релігійного виховання), гуманістичні ідеї Відродження (орієнтація на розвиток особистості, інтерес до античної спадщини) та вплив Реформації на поширення шкільної освіти. Вміти наводити приклади провідних педагогів та мислителів цих епох і стисло характеризувати їхній внесок у розвиток виховання (Еразм Роттердамський, М. Лютер, Ж. Кальвін тощо). Розуміти, як зміна релігійно-світоглядних засад вплинула на зміст освіти, статус учителя та ставлення до грамотності.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань

3	Західноєвропейська школа і педагогіка Нового часу та доби Просвітництва	Знати ключові педагогічні ідеї Нового часу та Просвітництва. Вміти стисло характеризувати внесок Я. А. Коменського, Ж.-Ж. Руссо, Й. Г. Песталоцці, І. Гербарта в розвиток шкільної системи, дидактики та виховання. Розуміти, як у цей період формуються засади класно-урочної системи, загальної шкільної освіти та педагогіки як окремої науки.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
4	Розвиток зарубіжної школи і педагогіки наприкінці XVIII – у першій половині XIX ст.	Знати особливості становлення національних шкільних систем у Європі та Північній Америці, появу державних освітніх політик та мережі народних шкіл. Вміти пояснювати, як ідеї народності, гуманізму та трудового виховання вплинули на освітні реформи цього періоду. Розуміти, що на тлі індустріалізації школа починає виконувати нові соціальні функції: підготовку кваліфікованої робочої сили, виховання дисципліни й громадянської свідомості.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
5	Еволюція зарубіжних національних систем освіти і педагогічних концепцій наприкінці XIX – у першій половині XX ст.	Знати основні напрями педагогічної думки цього періоду: «нове виховання», реформаторська педагогіка, прагматизм, психоаналітичні та соціально-педагогічні концепції. Вміти наводити приклади шкільних реформ і альтернативних шкіл (Монтессорі, Вальдорфська школа, «школа праці»), показуючи їхні спільні риси та відмінності. Розуміти, як розвиток психології, соціології, філософії вплинув на переосмислення мети й методів виховання та навчання.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
6	Загальні тенденції у розвитку світової освіти і педагогіки у другій половині XX – на початку XXI ст.	Знати ключові тенденції: масифікацію і демократизацію освіти, компетентнісний підхід, інклюзивну освіту, безперервне навчання впродовж життя, інформатизацію та цифровізацію. Вміти пов'язувати політику міжнародних організацій (ЮНЕСКО, ООН, ЄС) з реформами національних освітніх систем у сфері якості, доступності й рівних можливостей. Розуміти виклики глобалізації, міграції, технологічних змін для сучасної педагогіки та потребу в оновленні змісту й методів навчання.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
7	Виховання, навчання і педагогічна думка на українських землях у дохристиянський період і в княжу добу	Знати особливості виховання в дохристиянський період (родинно-общинні традиції, усна народна творчість, військово-трудове виховання) та розвиток освіти в добу Київської Русі (князівські школи, грамотність духовенства, роль церкви). Вміти наводити приклади джерел, що свідчать про виховні ідеали того часу (літописи, «Повчання Володимира Мономаха», житійна література). Розуміти, що вже в княжу добу формуються перші уявлення про моральний, трудовий і громадянський ідеал виховання на українських землях.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
8	Розвиток освіти і педагогічної думки в період українського Відродження	Знати роль братських шкіл, Острозької академії, Києво-Могилянської колегії (академії) у розвитку української освіти, а також внесок діячів українського бароко та раннього	Поточне опитування, тестування, дискусійне

		Просвітництва. Вміти характеризувати особливості навчально-виховного процесу в цих закладах: поєднання релігійної, гуманітарної та природничої освіти, увагу до рідної мови й культури. Розуміти, як українське освітнє Відродження було пов'язане з національною самоідентифікацією та спротивом культурній асиміляції.	обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
9	Школа і педагогіка в Україні наприкінці XVIII – на початку XX ст. (східно-та західноукраїнський контексти)	Знати особливості розвитку освіти в умовах входження українських земель до різних імперій (Російської та Австро-Угорської): русифікаційна політика, обмеження української мови, водночас – діяльність «Просвіт», гімназій, народних шкіл. Вміти порівнювати освітні процеси у Східній та Західній Україні, виділяти спільні риси й відмінності в умовах, можливостях і формах національного виховання. Розуміти роль видатних українських педагогів і просвітників цього часу у формуванні ідей народної, трудової й національної школи.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
10	Освітній рух періоду Першої світової війни та визвольних змагань за українську державність	Знати ключові події, пов'язані з розвитком освіти в період 1914–1920-х рр.: спроби творення української шкільної системи, відкриття українських шкіл і гімназій, видання підручників, розробку освітніх програм. Вміти пояснювати, як політичні події та боротьба за державність впливали на зміст і організацію освіти, а також на становище вчителя у суспільстві. Розуміти значення освітнього руху цього періоду як важливого етапу формування концепції національної школи.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
11	Українська школа і педагогіка у 1920-х – 1980-х рр.	Знати особливості розвитку освіти в радянський період: політика «українізації» 1920-х років, подальша русифікація, ідеологізація змісту освіти, централізованість і масовість шкільної системи. Вміти виокремлювати позитивні й негативні риси радянської моделі (загальна доступність, високий рівень природничо-математичної підготовки, водночас – обмеження свободи думки, регламентація виховання). Розуміти внесок українських педагогів, які зберігали та розвивали гуманістичні традиції в межах офіційної системи (В. Сухомлинський та ін.).	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань
12	Відродження національної освіти і педагогічної думки в умовах незалежної України	Знати основні етапи освітніх реформ від 1991 р. до початку XXI ст.: перехід до української мови навчання, оновлення змісту освіти, компетентнісний підхід, запровадження 12-річної школи, НУШ. Вміти пов'язувати сучасні педагогічні концепції (особистісно орієнтоване, компетентнісне, інклюзивне навчання, цифровізація освіти) з історичними традиціями української школи. Розуміти виклики, що постають перед національною освітою в умовах глобалізації, війни, міграційних процесів, і усвідомлювати відповідальність педагога за збереження та розвиток української освітньої ідентичності.	Поточне опитування, тестування, дискусійне обговорення проблемних запитань, виконання практичних завдань

Літературні джерела

1. Артемова Л. В. Історія педагогіки України: підручник для студентів вищих навчальних закладів. Київ, «Либідь», 2006. 424 с.
2. Демченко О. П. Практикум з історії педагогіки: навчально-методичний посібник для викладачів історії педагогіки, на допомогу студентам педагогічних ВНЗ під час самостійного вивчення теоретичних основ, підготовки до семінарських і практичних занять. Київ: Видавничий дім «Слово», 2012. 323 с. <https://surl.li/pvpmnr>.
3. Джаман Т. В. Історія педагогіки України: підручник. Київ: Новий світ-2000, 2020. 288 с.
4. Завгородня Т. К., Прокопів Л. М., Стражнікова І. В. Завгородня Т.К. Історія педагогіки: навчально-методичний посібник. Івано-Франківськ, 2014. 160 с. <https://surl.li/donrma>.
5. Калита Н., Даниляк Р. Історія педагогіки початкової освіти: методичні матеріали до семінарських занять та самостійної роботи. Дрогобич: Редакційно-видавничий відділ Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка, 2022. <https://surl.li/wpzkzs>
6. Кравець В. Історія класичної зарубіжної педагогіки та шкільництва. Тернопіль, 1996. 436 с.
7. Кравець В. Історія української школи і педагогіки. Тернопіль. 1994. 360 с.
8. Левківський М. В. Історія педагогіки: навч. метод. посібник. Вид. 4-ге. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 190 с. <http://dspace.msu.edu.ua:8080/jspui/handle/123456789/12293>.
9. Левківський М. В., Пащенко Д. І. Історія педагогіки: навч.-метод. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 380 с.
10. Любар О. Історія української школи і педагогіки: Хрестоматія. Київ: «Знання», 2003. 766 с.
11. Малихін А. О. Історія педагогіки в схемах, таблицях, ілюстраціях: навчальний посібник. Харків: ПромАрт, 2019. 324 с.
12. Мешко О. І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу «Історія зарубіжної школи і педагогіки»: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТДПУ. 2012. 82 с
13. Мешко О. І., Янкович О.І., Мешко Г.М. Короткий виклад курсу «Історія української школи і педагогіки»: навчально-методичний посібник. Тернопіль: ТДПУ, 2012. 95 с.
14. Нестор Г. Історико-педагогічні рефлексії: питання кризи і розвитку історії педагогіки. *Науковий журнал (історико-педагогічний)*. 2017.
15. Руденський Р. Освітній потенціал настільних ігор для дітей старшого дошкільного та молодшого шкільного віку: історія та сучасність. *Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія «Педагогічні науки»*. 2024. Випуск 2. С. 87-93. DOI: <https://doi.org/10.31651/2524-2660-2024-2-87-93>.
16. Руденський Р. Формування пізнавальної активності та самостійності старших дошкільників у педагогічній системі Марії Монтесорі. *Вісник Львівського університету. Серія педагогічна*. 2024. Випуск 40. С. 192-204. DOI: <http://dx.doi.org/10.30970/vpe.2024.40.12259>.
17. Скільський Д. М. Історія української педагогіки. Ілюстрований навч. Посібник. Тернопіль: Навчальна книга – Богдан, 2012. 340 с.
18. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 1: навч. посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 624 с.
19. Українська педагогіка в персоналіях: У 2 кн. Кн. 2: навч. посібник / За ред. О. В. Сухомлинської. Київ: Либідь, 2005. 552 с.
20. Улюкаєва І. Г. Історія дошкільної педагогіки: підручник. Київ : Видавничий дім «Слово», 2016. 424 с.
21. Хрестоматія з української класичної педагогіки: К. Ушинський, С. Русова, А. Макаренко, Г. Ващенко, В. Сухомлинський. навч. посіб. / Укл. В. Кравець, О. Мешко. Київ: Грамота, 2008. 768 с.
22. Янкович О. І. Історія педагогіки в контрольних, тестових, практичних та самостійних завданнях. Тернопіль: ТДПУ, 2002. 59 с.

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів і перескладання. Для виконання усіх видів завдань студентами і проведення контрольних заходів встановлюються конкретні терміни. Перескладання модулів відбувається з дозволу дирекції факультету за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).

Політика щодо академічної доброчесності. Списування під час проведення контрольних заходів заборонені. Під час контрольного заходу студент може користуватися лише дозволеними допоміжними матеріалами або засобами, йому забороняється в будь-якій формі обмінюватися інформацією з іншими студентами, використовувати, розповсюджувати, збирати варіанти контрольних завдань.

Політика щодо відвідування. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, воєнний стан, хвороба, закордонне стажування тощо) навчання може відбуватись в дистанційній формі за погодженням із керівником курсу з дозволу дирекції факультету.

Політика щодо визнання результатів навчання

Відповідно до «Положення про визнання в Західноукраїнському національному університеті результатів попереднього навчання»

(https://www.wunu.edu.ua/pdf/pologenya/Polozhennya_ruzult_poper_navch.pdf)

здобувачам вищої освіти може бути зараховано результати навчання (неформальної/інформальної освіти, академічної мобільності тощо) на підставі підтвердних документів (сертифікати, довідки, документи про підвищення кваліфікації тощо). Рішення про зарахування здобувачу результатів (певного освітнього компонента в цілому, або ж окремого виду навчальної роботи за таким освітнім компонентом) приймається уповноваженою Комісією з визнання результатів навчання за процедурою, визначеною вищезазначеним положенням.

Оцінювання

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Історія педагогіки» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	Модуль 4
20 %	20%	20 %	20%	5 %	15 %
Поточне оцінювання	Модульний контроль 1	Поточне оцінювання	Модульний контроль 2	Тренінг	Самостійна робота
Оцінка визначається як середнє арифметичне з отриманих оцінок за перший змістовий модуль	Виконання модульного завдання	Оцінка визначається як середнє арифметичне з отриманих оцінок за другий змістовий модуль	Виконання модульного завдання	Оцінка за виконання завдання	Оцінка за виконання самостійного завдання

Шкала оцінювання

За шкалою ЗУНУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75–84		C (добре)
65–74	задовільно	D (задовільно)
60–64		E (достатньо)
35–59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1–34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)